

Bloedafnamepunten

DELFT

- Reinier de Graaf gebouw H**
maandag t/m vrijdag, 07.30 – 17.00 uur
Reinier de Graafweg 3-11
- Reinier de Graaf gebouw B**
maandag t/m vrijdag, 07.30 – 17.00 uur
zaterdag, 08.30 – 10.30 uur
Reinier de Graafweg 3-11
- Gezondheidscentrum Vermeertoren**
maandag, dinsdag en vrijdag 08.00 – 10.00 uur
Van Beresteijnstraat 169b
- Medisch Centrum Delft**
maandag, woensdag en vrijdag 08.00 – 09.30 uur
Beukenlaan 4b
- Gezondheidscentrum Dock van Delft**
maandag t/m vrijdag 08.00 – 09.30 uur
Ezelsveldlaan 2
- De Hoed Huisartsen**
woensdag 07.30 – 08.00 uur
Kampveld 10a
- Vrijtijdscentrum De Wipmolen**
vrijdag, 08.30 – 09.00 uur
Professor Krausstraat 71b
- Wijkcentrum Tanthof**
maandag en donderdag, 08.15 – 09.00 uur
Sandinoweg 149

DELFGAUW

- De Kiezel, Emerald**
maandag en woensdag, 08.00 – 09.00 uur
Laan der Zeven Linden 175
- DE LIER**
- Stip Westland**
maandag t/m donderdag, 09.15 – 09.45 uur
Hoofdstraat 76a

DEN HAAG

- Reinier de Graaf locatie Den Haag – Ypenburg**
(Gezondheidscentrum De Reef)
maandag t/m donderdag, 07.30 – 16.00 uur
vrijdag, 07.30 – 12.00 uur
zaterdag, 08.30 – 10.30 uur
Kiekendiefstraat 17
- Den Haag MFC Moerwijk**
maandag t/m vrijdag, 09.00 – 09.30 uur
Aagje Dekenlaan 51
- Centrum de Bras**
woensdag, 09.00 – 09.15 uur
Oeverwallaan 130
- Wijndaelercentrum**
dinsdag en vrijdag, 08.45 – 09.00 uur
Catharina van Rennesstraat 8
- Zorgcentrum Zuiderpark**
woensdag, 10.30 – 10.45 uur
Harderwijkstraat 55
- Ivoorhorst 155**
maandag, woensdag en donderdag,
08.30 – 08.45 uur
- Mient 167-173**
woensdag, 11.00 – 11.15 uur

THUISSHAVEN

- Thuishaven**
dinsdag en vrijdag, 09.30 – 10.00 uur
Neptunusstraat 1
- Gezondheidscentrum Ypenburg**
maandag t/m vrijdag, 08.15 – 09.15 uur
Laan van Hoornwijk 156
- Stationsweg 107**
maandag t/m vrijdag, 10.00 – 10.45 uur
- Van Zeggelenlaan 135**
maandag t/m vrijdag, 09.45 – 10.00 uur
Ingang Jan Wapstraat
- Verzorgingshuis Wenckebach**
maandag en donderdag, 10.15 – 10.30 uur
Noordpolderkade 63
- Vitea Benoerdenhout**
dinsdag en donderdag 08.00 – 10.30 uur
Ruychrocklaan 171
- Vitea Bezuidenhout**
maandag en donderdag 08.00 – 10.00 uur
Joan Maetsuyckerstraat 42a
- Vitea Mariahoeve**
dinsdag en vrijdag 08.00 – 10.00 uur
Het Kleine Loo 414a
- 'S GRAVENZANDE**
- Zandeveldplein 39**
maandag t/m vrijdag, 08.00 – 09.00 uur

HOEK VAN HOLLAND

- Brinktoren (restaurant Mollige Meeuw)**
vrijdag, 08.15 – 09.00 uur
Hoekse Brink 219
- HONSELERSDIJK**
- Dienstencentrum De Hunselaar**
donderdag, 08.30 – 08.45 uur
De Hunselaar 1
- KWINTSHEUL**
- Ontmoetingsruimte De Lessenaar**
dinsdag en vrijdag, 10.00 – 10.15 uur
De Lessenaar 5

LEIDSCHENDAM

- Zorgcentrum Schoorwijk**
maandag, 09.15 – 09.30 uur
Zaagmolenstraat 96
- LEIDSCHENVEEN**
- Huisartsencentrum Waterland**
maandag en donderdag, 08.00 – 09.00 uur
Slobeendpad 6-8

MAASDIJK

- Gezondheidscentrum**
maandag en donderdag, 08.00 – 08.30 uur
Waldeck Pyramontstraat 4

MAASLAND

- Huisartsenpraktijk Het Heelhuis**
woensdag, 11.00 – 11.30 uur,
vrijdag, 8.00 – 09.00 uur
Pynasplein 1
- MONSTER**
- Stichting Careyn**
dinsdag, woensdag en vrijdag, 08.00 – 09.00 uur
Schubert 2

NAALDWIJK

- Reinier de Graaf locatie Naaldwijk**
(Behandel Centrum Westland)
maandag t/m donderdag, 07.30 – 16.00 uur
vrijdag, 07.30 – 12.00 uur
Middelbroekweg 2a

NOOTDORP

- Huisartsenpraktijk De Noot**
woensdag, 08.00 – 08.30 uur
Hagelaan 1

PIJNACKER

- Gezondheidscentrum Acacialaan**
maandag en vrijdag, 08.00 – 10.00 uur
woensdag, 08.00 – 09.00 uur

SPORTZAAL HET BAKEN

- Sportzaal Het Baken**
dinsdag en donderdag, 08.30 – 09.30 uur
Het Baken 2

WIJKCENTRUM TOLHEK

- Wijkcentrum Tolhek**
dinsdag en donderdag, 08.30 – 09.30 uur
Gantellaan 1

POELDIJK

- Stichting Careyn**
maandag t/m vrijdag, 09.30 – 09.45 uur
Jan Barendselaan 194

RISWIJK

- HRL**
maandag t/m vrijdag, 08.00 – 15.00 uur
Karel Doormanlaan 157a

HET KRUISPUNT

- Het Kruispunt**
maandag t/m vrijdag, 08.15 – 09.15 uur
Dr. H.J. van Mooklaan 33

WOONZORGCENTRUM VREDENBURCH

- Woonzorgcentrum Vredenburg**
maandag t/m vrijdag, 08.15 – 08.45 uur
Van Vredenburgplantsoen 1

WOONZORGCENTRUM NIEUW RIJSWIJK

- Woonzorgcentrum Nieuw Rijswijk**
maandag en donderdag, 09.45 – 10.00 uur
Schaapweg 10a

VERZORGENSHUIS STEENVOORDE

- Verzorgingshuis Steenvoorde**
woensdag, 09.00 – 09.30 uur
Generaal Spoorlaan 62
Schipfluiden

GEZONDHEIDSCENTRUM KORPERSHOEK

- Gezondheidscentrum Korpershoek**
maandag, 10.00 – 10.15 uur
Windrecht 4

STOMPWIJK

- Van Santhorststraat 1**
vrijdag, 08.30 – 09.30 uur

VOORBURG

- Reinier de Graaf locatie Voorburg**
(Diaconnessenhuis)
maandag t/m donderdag, 07.30 – 20.00 uur
vrijdag, 07.30 – 17.00 uur
zaterdag, 08.30 – 10.30 uur
Fonteynburghlaan 5

MEDISCH CENTRUM OUD VOORBURG

- Medisch Centrum Oud Voorburg**
maandag t/m vrijdag, 08.15 – 08.45 uur
Raadhuisstraat 49

WATERINGEN

- Gebouw Terra Nova**
maandag t/m vrijdag, 08.15 – 08.45 uur
Het Tolland 4

REINIER OK-MEDEWERKERS

Kijk voor meer informatie en andere vacatures op
reinierkannietzonderjou.nl

Agenda activiteiten juni – december 2010

Locatie Voorburg:

Fonteynburghlaan 5
2275 CX Voorburg
(070) 340 11 00

Lotgenotencontact fibromyalgie

29 oktober, 26 november
10.30 – 12.00 uur

Lotgenotencontact Nederlandse Vereniging voor Slechthorenden

18 juni, 17 september, 15 oktober, 19 november
13.30 – 15.00 uur

Lotgenotencontact whiplash

22 juni en 23 november
13.00 – 15.00 uur

Lotgenotencontact Nederlandse Vereniging van Blinden en Slechtzienden

5 juli, 6 september, 4 oktober, 1 november
09.30 – 11.30 uur

Informatiebijeenkomst

snurken

28 september
19.30 – 21.30 uur

Lotgenotencontact whiplash

21 oktober
14.00 – 15.30 uur

Informatiebijeenkomst

oorsuizen

28 oktober
19.30 – 21.30 uur

Locatie Naaldwijk:

Middelbroekstraat 2a
2671 ME Naaldwijk
(0174) 63 77 00

-

Locatie Ypenburg:

Kiekendiefstraat 17
2496 RP Den Haag
(015) 270 68 00

-

Ga voor het aanmelden voor deze bijeenkomsten en meer informatie naar de agenda op www.rdg.nl. Aanmelden voor deelname aan het lotgenotencontact is niet nodig.

Colofon

Reinier de Graaf Journaal is een uitgave van het Reinier de Graaf ziekenhuis. Het doel is om de inwoners van de regio Haaglanden te informeren over de laatste ontwikkelingen. Verschijningsfrequentie is twee keer per jaar.

Adres: Reinier de Graaf ziekenhuis

Afdeling communicatie, Postbus 5011, 2600 GA Delft

telefoon: (015) 260 33 52, email: redactie@rdgg.nl

Redactie: Majella de Spaey (hoofdredactie), Marlon 't Hart en Willy Idili (eindredactie)

Vormgeving: same-d (www.same-d.nl)

Druk: Roto Smeets

Oplage: 450.000

Fotografie: Jan Elderhorst, Eric Kampherbeek, Arno Massee en Fred Nijs

Cartoons: Natascha Stenvert en Meditronic Trading NL B.V.

Reinier de Graaf Groep

REINIER DE GRAAF

Journaal

Dit is een uitgave van het Reinier de Graaf ziekenhuis die inwoners van de regio informeert over de laatste ontwikkelingen.

Inhoud

ZOMER 2010

Nieuwe knie bijna pijnloos

Spectaculaire resultaten met nieuwe vorm van pijnbestrijding.

Veilig nieuwe borst

Mammopoli behoort tot de beste van Nederland.

Lydia de Koning na borstreconstructie

'Het ziet er zo mooi uit'

Incontinentie aangepakt

Revolutionaire pacemaker in bil helpt.

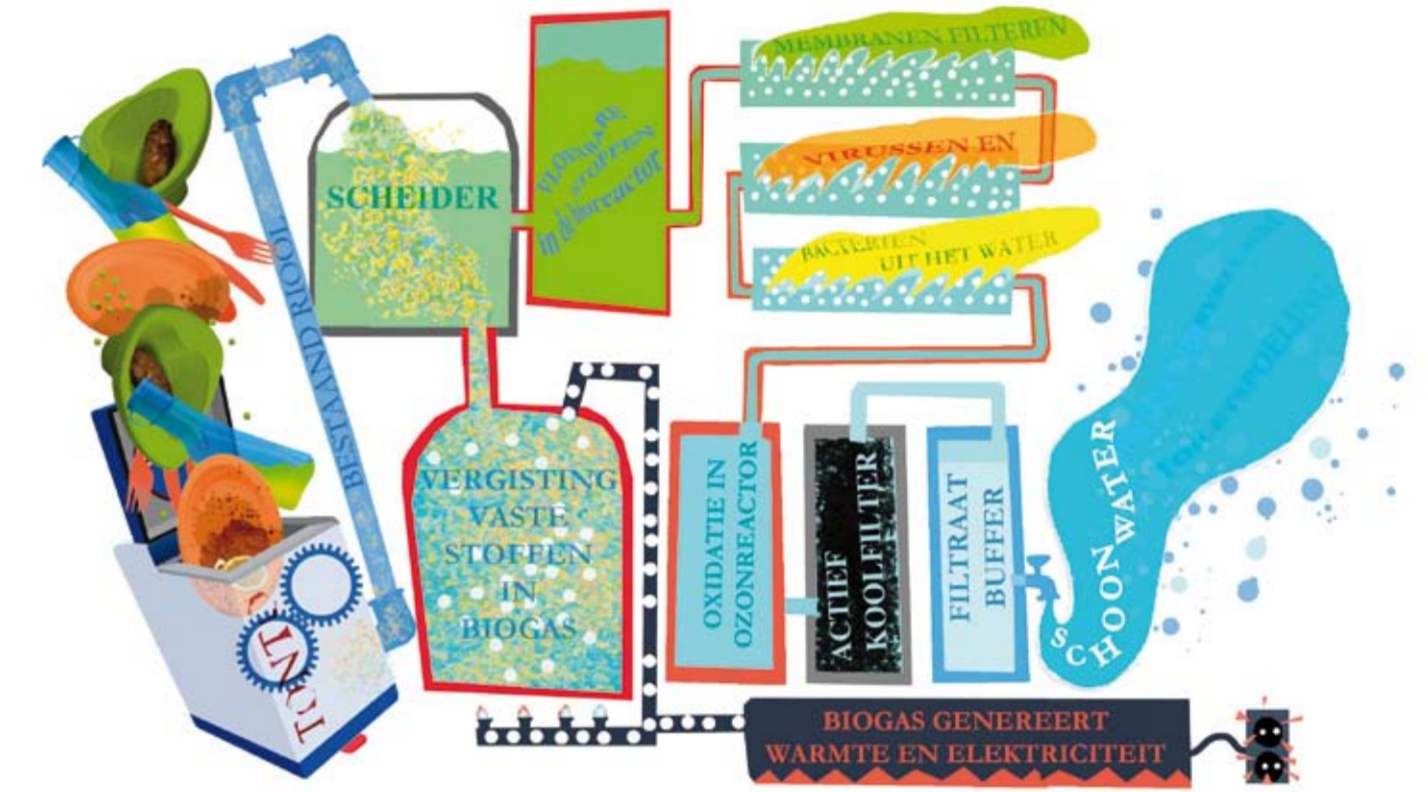
Hardlopen voor het goede doel

Onze medici rennen voor 'Right to Play'.

Overzicht bloedafnamepunten

Ook bij u zit er één in de buurt.

Kristalhelder afvalwater

Dankzij de revolutionaire zuiveringsinstallatie Pharmafilter produceert Reinier de Graaf als eerste Nederlandse ziekenhuis schoon afvalwater. Daarbij vermindert het ziekenhuis de CO₂-uitstoot, de hoeveelheid vuiltransport en ziekenhuisafval. Pharmafilter is een uniek, door vele innovatie- en milieuprijzen, onderscheiden concept dat niet alleen voor 'kristalhelder' afvalwater zonder medicijnresten zorgt, maar ook energie opwekt.

Hollebolle gijs

Twaalf containers en drie tanks vormen de behuizing van de ingenieuze zuiveringsinstallatie. Bacteriën, ozon en actieve kool spelen hier de hoofdrol in het proces om fecaliën, specifiek ziekenhuisafval (zoals infuuszakken, medicijnresten, bloed en gaasjes) en etenresten

om te vormen tot schoon afvalwater, klaar voor hergebruik. "Het begint allemaal op de verpleegafdeling," zegt projectleider David Lange. "In de speelkeuken staat op de pilotafdeling nu de 'Tonto', in plaats van de bedpanspoeler. Dit is een soort 'hollebolle gijs' die biologisch afbreekbare po's en urinalen met inhoud, specifiek ziekenhuisafval en overgebleven voedsel, vermaalt. Via het bestaande rioleringsstelsel arriveren de materialen samen met het afvalwater in het Pharmafilter. Hier worden de vaste en vloeibare substanties gescheiden en respectievelijk vergist en gefilterd. Wat overblijft, is schoon water en energie." Reinier de Graaf verwacht dat eind van dit jaar alle afdelingen van het H-gebouw van de Delftse locatie aangesloten zijn op het Pharmafilter. Wilt u meer weten over het Pharmafilterproefproject? Kijk dan op www.rdg.nl/pharmafilter.

Patiënten online

Reinier de Graaf verbindt patiënten en bezoekers met de rest van de wereld. Een draadloos netwerk met een simpele handleiding zorgt ervoor dat internet op alle verpleegafdelingen én zelfs vanuit het ziekenhuisbed binnen handbereik is. Iedereen kan met de eigen laptop contact zoeken met familie en vrienden, surfen over het web, huiswerk maken of 'gewoon' werken. Digitale gastvrijheid, nu alleen nog even voor de Delftse locatie, maar na de zomer gaan ook de patiënten en bezoekers van onze kliniek in Voorburg online.

Van de voorzitter

Jaap van den Heuvel

Bij Reinier de Graaf zijn we constant in beweging om de zorg voor patiënten nóg meer te verbeteren. Daarom luisteren we zorgvuldig naar patiënten en kijken kritisch naar onszelf. Hoe kunnen we als een hecht team werken; vóór en met onze patiënten en ervoor zorgen dat hun belangen centraal staan? Op welke gebieden moeten we een stapje extra doen? Vernieuwing is voortdurend noodzakelijk. Zo kunnen bezoekers en patiënten nu met de eigen laptop of mobiel overal op de Delftse locatie internetten. Voorburg volgt binnenkort. Ook blinken we regionaal onder meer uit in de behandeling van incontinentie, baarmoederverzakkingen en directe borstreconstructie na –amputatie. Onze vernieuwingen gaan nog verder dan de zorg. Met het proefproject Pharmafilter werken wij aan een beter milieu. Als enige Nederlandse ziekenhuis produceren wij straks honderd procent zuiver afvalwater zonder medicijnresten en minder afval.

Nieuwe knie bijna pijnloos

Als eerste ziekenhuis in de regio passen de orthopeden van Reinier de Graaf een nieuwe vorm van pijnbestrijding toe in de kniechirurgie. De resultaten zijn spectaculair.

Patiënten bij wie een nieuwe knie geplaatst is, staan zes uur na de operatie al naast hun bed en gaan vaak al twee dagen na de ingreep naar huis. Orthopedisch chirurg Hennie Verburg: "Lokale verdoving tijdens de operatie en pijnmedicatie achteraf, beide zonder morfine, daar draait het om. We spuiten al op de operatiekamer in het gewricht een hoge dosering pijnstilling. Hierdoor verdoven de zenuwuiteinden en ervaart de patiënt achteraf weinig pijnklachten. Zo nodig krijgt men nog aanvullende medicatie. Door geen morfinepreparaten te gebruiken vermindert het risico op postoperatieve misselijkheid sterk en herstellen patiënten sneller." Kijk voor informatie over knie-, heup- en schouderchirurgie op www.rdgg.nl/orthopedie.

'Au mijn hoofd'

Chronische hoofdpijnpatiënten kunnen bij Reinier de Graaf terecht bij een gespecialiseerde polikliniek waar tijdens een one-stop-visit een behandelplan wordt opgesteld. Dat bonkende gevoel boven de slapen, een zeurende of stekende pijn, licht dat onverdraagbaar is; het zijn allemaal symptomen van hoofdpijn. Herkenbaar voor bijna iedereen. Als het je een enkele keer overkomt, biedt een pijnstillertje of slapen vaak uitkomst. Maar wanneer iemand jarenlang ernstige hoofdpijnklachten of verschillende migraine-aanvallen per maand heeft, kan het dagelijks functioneren ernstig belemmerd worden. Neuroloog Krista Roon: "Een duidelijke lichamelijke oorzaak voor hoofdpijnklachten is doorgaans lastig te traceren en het komt nogal eens voor dat de menselijke psyche onterecht de schuld

krijgt. Daarom nemen we op onze poli de héle patiënt, door middel van uitgebreide vragenlijsten en lichamelijk onderzoek, onder de loep. Het staken van alle hoofdpijnmedicatie is onderdeel van het behandeltraject. Alleen bij een 'schone' patiënt kun je onderscheiden van welke soorten hoofdpijn hij of zij last heeft en daar specifiek de behandeling op afstemmen. Zo nodig schakelen we de expertise van de psycholoog of fysiotherapeut in. Onze hoofdpijnverpleegkundige is een regulier aanspreekpunt voor patiënten. Zij houdt het hele traject de vinger aan de pols, zodat op elk gewenst moment het behandelbeleid bijgesteld kan worden." De polikliniek is een samenwerkingsverband met het LUMC in Leiden.

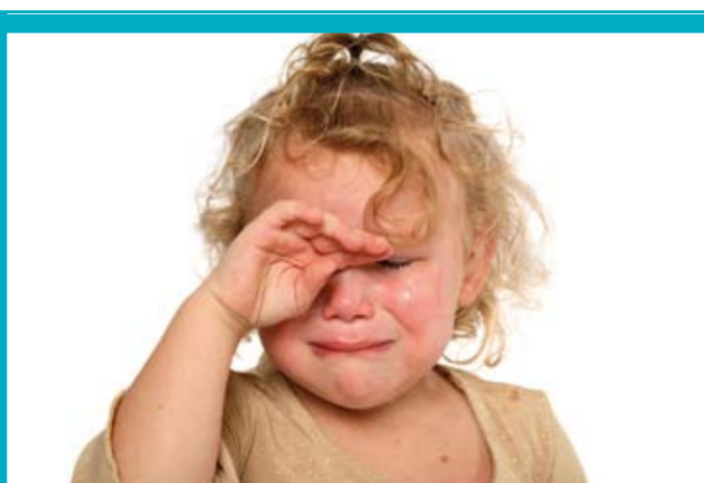
Avastin in strijd tegen oogaandoening

Ineens moeite hebben met lezen of het herkennen van gezichten is reden om bij de huisarts aan de alarmbel te trekken. Deze verschijnselen kunnen wijzen op de oogziekte 'natte maculadegeneratie' die veel 65+-ers treft en het centrale deel van het netvlies aantast. De behandelmethode van onze afdeling oogheelkunde, bestaande uit een serie ooginjecties met Avastin, kan de aandoening een halt toeroepen. Oogarts Antoinette Lamboij: "Een snelle start van de behandeling is belangrijk, omdat de ziekte, die zich van de ene op de andere dag openbaart, binnen enkele

weken onherstelbare schade aanricht. Patiënten hebben vaak een vlek in het centrum van hun gezichtsveld en zien rechte lijnen krom. Maculadegeneratie is de belangrijkste oorzaak van slechtziendheid bij ouderen. Hoe hoger de leeftijd, hoe groter het risico." Een andere bril of lenzen helpt niet, omdat het probleem zich niet in de ooglen bevindt, maar in het netvlies achter in de oogbol. Tot volledige blindheid leidt de ziekte niet, maar lezen, televisie kijken of het herkennen van familie kan onmogelijk worden.

Op bezoek bij anesthesioloog

Als u geopereerd moet worden, is het vervelend om op het laatste moment nog belangrijke informatie te krijgen. Bij Reinier de Graaf worden alle patiënten voor een geplande ingreep gezien door een anesthesioloog op het 'POS'. Tijdens dit Pre-Operatieve Spreekuur wordt u gescreend op gezondheidsklachten die van invloed kunnen zijn op de anesthesietechniek en op het verloop van de operatie. Verder ontvangt u van hem inlichtingen over de bij u toe te passen verdovingstechniek en pijnbestrijding. Na het bezoek krijgt u een brief en een folder mee met daarin een samenvatting van alle informatie. Zo kunt u thuis alles nog even rustig nalezen. Er is zowel een POS in het H-gebouw in Delft als op onze Voorburgse locatie. U kunt vrijwel altijd onmiddellijk terecht voor een afspraak. Kijk voor meer informatie op www.rdgg.nl.

Waterdichte screening kindermishandeling

De Spoedeisende Hulp (SEH) van Reinier de Graaf werkt als een van de eerste in de regio met een elektronisch signaleringsprotocol om kindermishandeling op te sporen. "Het is honderd procent waterdicht," zegt zorgcoördinator SEH Werner van den Dungen. "Het digitale formulier is onderdeel van het elektronisch patiëntendossier waarmee we werken. Verplichte velden zorgen ervoor dat verpleegkundigen de vragen allemaal doorlopen. Het protocol voldoet aan de landelijke richtlijnen en checkt onder meer of het verhaal van ouder en kind overeenkomen, het letsel daarin past en of er signalen zijn waardoor er twijfel is over de veiligheid van het kind. Het vaststellen van een verdenking op kindermishandeling is in een handomdraai gebeurd. Jaarlijks zijn in Nederland 100.000 kinderen slachtoffer van kindermishandeling.

Senioren eigen zorgloket

Als mensen fysiek op onverklaarbare wijze achteruitgaan, onduidelijke lichamelijke klachten hebben en/of niet goed meer functioneren in het dagelijks leven, kunnen ze via de huisarts terecht bij de nieuwe polikliniek ouderengeneeskunde van Reinier de Graaf. Internist-ouderengeneeskunde Winih Markito: "Ouderen hebben vaak meer aandoeningen en problemen tegelijkertijd. Meestal gaat het om een combinatie van lichamelijke, psychische en sociale problemen. Tot nu toe viel deze groep patiënten tussen wal en schip en was er geen specifiek zorgloket. Zo nodig roepen we de expertise van andere specialismen in." De polikliniek richt zich op 70+-ers.

Specialist in verzakkingen

Door de toenemende vergrijzing groeit het aantal vrouwen met een verzakking (prolaps). Naast een onprettig gevoel kan er ook sprake zijn van een vorm van urine-incontinentie. Omdat de behandeling per patiënt verschilt en de patiëntenstroom in de toekomst zal blijven toenemen, heeft Reinier de Graaf een prolapsoli in het leven geroepen. Urogynaecoloog Fred Milani, regionaal d  specialist op het gebied van verzakkingen, draait het spreekuur: "Bij ons krijgt de patiënt advies en behandeling op basis van de nieuwste wetenschappelijke inzichten. Een verzakkingsoperatie is een ingreep die bij iedere vrouw anders is. Soms maken we

gebruik van een speciaal revolutionair kunststof matje en in andere gevallen verhelpen we de verzakking met het eigen weefsel. Omdat we veel ervaring hebben opgedaan de laatste jaren, is onze expertise aanzienlijk. Dat komt onder meer omdat we, in nauwe samenwerking met het Universitair Medisch Centrum St Radboud, vrouwen na de ingreep gedurende een jaar zijn blijven volgen. Zo hebben we door de jaren heen een omvangrijke database aangelegd, waardoor we nu beschikken over een grote hoeveelheid kennis en kunde. Ga voor een doorverwijzing naar uw huisarts.

Ondervoeding snel ontdekt

Van bepaalde groepen patiënten, zoals chronisch zieken, mensen die wachten op een grote buikoperatie en ouderen blijkt bij een ziekenhuisopname 25 tot 40 procent ondervoed. Daarom werd ondervoeding een aantal jaar terug opgenomen in het landelijke 'Sneller Beter'-programma dat onder andere streeft naar kwaliteitsverbetering in de zorg. Diëtist Marcia Sodiko: "Het ontbrak aan een goede screeningsmethode. De SNAQ-score (short nutritional assessment questionnaire) biedt uitkomst. Een verpleegkundige vult direct bij opname een korte vragenlijst in. Dit resulteert in een '(onder)voedingscore' die via de computer aan de diëtist wordt voorgelegd. Deze kan gelijk tot actie overgaan en eventueel in overleg met de arts starten met bijvoorbeeld kunstmatige voeding. Door deze manier van screenen is de kwaliteit van zorg en de patiëntveiligheid verder verbeterd.

Psycholoog voor dermapati nten

Chronische huidaandoeningen, zoals eczeem en psoriasis, hebben naast lichamelijke klachten als pijn en jeuk vaak psychologische gevolgen. Daarom is bij de polikliniek dermatologie, in samenwerking met GGZ Delfland, een psycholoog gestart. Reinier de Graaf is daarmee het enige ziekenhuis in de regio. Psycholoog Sarah Moss ondersteunt patiënten die door hun aandoening kampen met bijvoorbeeld een negatief zelfbeeld of vooroordelen. "Soms raken mensen hierdoor in een isolement. Samen kijken we hoe om te gaan met nare reacties. De nadruk

ligt vooral op wat je wél kan. Hoe breng je het ter sprake wanneer je een date hebt met iemand? Wat vertel je op je werk? Het streven is een zo hoog mogelijke kwaliteit van leven. Acceptatie speelt daarin een grote rol. Iemand die zijn huidaandoening niet helemaal accepteert, verzorgt doorgaans minder consequent zijn huid. Het gevolg is dan dat de lichamelijke evenals de psychische klachten verergeren. Die vicieuze cirkel proberen we te doorbreken." Patiënten kunnen via doorverwijzing van de dermatoloog op het spreekuur terecht.

Als enige ziekenhuis in Nederland heeft Reinier de Graaf een polikliniek Intensive Care waar patiënten en hun familie zowel v or als n  de IC-opname terecht kunnen. Intensivist Lilian Dawson: "Op het spreekuur komen mensen die na hun operatie op de IC komen. We geven informatie over wat het IC-traject inhoudt en wat de patiënt zelf kan doen om zijn herstel te bespoedigen. Ook raden we ze aan te stoppen met roken, geven tips om de conditie te verbeteren en voedingsadviezen. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met onder andere fysiotherapie en di tiek. Doordat patiënten beter zijn voorbereid, is het aantal luchtweginfecties en acute delier (verwardheid) na de operatie afgenomen. Dit bespoedigt het herstelproces."

Ingrispnd

Na een IC-opname ontvangt de patiënt een uitnodiging voor een nazorggesprek. Dit geldt eveneens voor iemand die onverwachts, bijvoorbeeld door een ernstige longontsteking, opgenomen is geweest. Ook de familie, voor wie het gebeurde vaak erg ingrijpend is, is van harte welkom. Tijdens het gesprek wordt gekeken of er nog vragen of problemen zijn naar aanleiding van de IC-opname.

Dagboek

Omdat de patiënt en zijn naasten het verblijf op de IC anders hebben ervaren, ontstaat na ontslag regelmatig wederzijds onbegrip. Daarom krijgt de familie van een patiënt die langere tijd op de IC verblijft een dagboek om dagelijks ervaringen in op te tekenen. Er is gebleken dat dit na thuiskomst voor beide partijen een uitstekend hulpmiddel is in het verwerkingsproces.

Zorg op maat

Voor mensen met de ziekte van Crohn, Colitis Ulcerosa, levercirrose en hepatitis B en C heeft Reinier de Graaf dagelijks een gespecialiseerd spreekuur. Verpleegkundigen Marja Dekker en Diana Wiebes geven advies op maat. Marja: "Patiënten krijgen van ons informatie over hun ziekte en de behandeling ervan. Omdat de problematiek per patiënt verschilt, werken we samen met onze psychologen, diëtisten, reuma- en dermatologen. Als het nodig is, verwijzen we de patiënt aan hen door." Voor een afspraak kunnen de patiënten meestal direct de volgende werkdag terecht. De maximale wachttijd bedraagt een week. Het spreekuur is alleen toegankelijk na doorverwijzing van de maag-, darm- en leverarts.

Reinier de Graaf koploper in borstreconstructie

Steeds meer vrouwen kiezen voor een borstreconstructie na een amputatie als gevolg van borstkanker. Reinier de Graaf is gespecialiseerd om beide ingrepen simultaan te verrichten en staat daarmee in de top drie van Nederland. "Direct starten met de 'bouw' van een nieuwe borst op het moment dat een vrouw die van haarzelf door ziekte verliest, heeft psychologisch een gunstig effect," zegt plastisch chirurg Michiel Schuringa. Hij begeleidt jaarlijks tientallen vrouwen op de weg naar een nieuwe borst. "Het zijn stuk voor stuk stoere, krachtige en positieve vrouwen. Een reconstructie doe je namelijk niet zomaar even. Het is een traject van een jaar, dat begint met het plaatsen van een opblaasballon (expander) onder

de borstspier. Door de expander met water, geleidelijk over een periode van drie maanden te vullen, rekt de huid op en maken we ruimte om de prothese plaatsen. Esthetisch wil ik ten minste symmetrie van beide borsten creëren als de vrouw een BH draagt. Eventueel vindt meteen ook een borstcorrectie aan de 'gezonde' kant plaats voor een nog beter resultaat." De tepel, een gemodelleerd stukje huid, brengt de plastisch chirurg als laatste poliklinisch aan waarna door middel van tatoeage de tepelhof vorm krijgt. Kijk voor mee informatie over reconstructieve chirurgie op www.rdgg.nl/plastischechirurgie.

Veilig nieuwe borst

Borstkanker, een op de negen vrouwen wordt er door getroffen en iets minder dan de helft van hen ondergaat een amputatie. Mammachirurg Carmen van der Pol: "Als de tumor groter is dan drie centimeter, er meer gezwellen in de borst zijn of de kanker zich in een vergevorderd stadium bevindt, is een borstbesparende operatie niet 'veilig' genoeg. We gaan dan in overleg met de patiënt over tot een borstamputatie. Dit heeft enorme impact op vrouwen. Bij het idee alleen al voelen ze zich vaak mismaakt. Het is heel mooi dat we deze patiënten in Reinier de Graaf een combi-operatie kunnen bieden, waarbij plastisch chirurg en mammachirurg nauw samenwerken om de borst direct te reconstrueren."

'Mammapoli behoort tot beste van Nederland'

In principe komt elke vrouw van iedere leeftijd voor deze vorm van borstreconstructie in aanmerking. "Tenminste, als zij niet bestraald moet worden of rookt. Dit geeft namelijk kans op wondcomplicaties. Een reconstructie is dan wel op een later moment mogelijk. Bij een directe borstreconstructie is er geen verhoogd risico op het terugkeren van de kanker." Volgens de consumentenbond hoort de mammapoli van Reinier de Graaf door de snelle diagnostiek en de borstreconstructieve operaties tot de beste van Nederland. Ruim 80 procent van de vrouwen die met een knobbelletje in de borst op de poli komt, weet dezelfde ochtend al de oorzaak en krijgt direct een behandelplan.

Lydia de Koning

'Het is gewoon prachtig'

Op een doodgevone dinsdagochtend, precies twee jaar terug, kwam ze nietsvermoedend met een 'borstontsteking' op de mammapoli van Reinier de Graaf. Vier uur later hoorde ze de werkelijke diagnose: borstkanker! "Mijn wereld stortte op dat moment echt in," zegt de nu 46-jarige Lydia de Koning. "Totaal onverwacht bleek ik een hele grote tumor te hebben. Binnen een week zat ik aan mijn eerste, van een totaalpakket van acht, chemokuren. Oh, wat voelde ik me beroerd en wat vond ik het vreselijk dat ik al mijn haar verloor." Na medicatie, borstamputatie en -reconstructie zit nu tegenover uw

verslaggever een stralende, vrolijke bruisende vrouw. "Ongelooflijk maar waar! Dit had ik nooit zo kunnen bedenken. Toen ik de optie kreeg om tegelijkertijd met de amputatie, een borstreconstructie te starten, dacht ik direct: ja doen. Een voorstelling maken van het resultaat was onmogelijk voor me. Ik had maar een wens, in mijn kleding moet het er goed uitzien. Plastisch chirurg Michiel Schuringa verzekerde me dat hij daarvoor zou zorgen, en zie het resultaat. Het ziet er zo mooi uit, het is gewoon prachtig. Ik voel me niet meer mismaakt, maar weer helemaal vrouw en zon zelfs topless."

Borstkankerpatiënten gaan voor Reinier de Graaf

Kordate dames zijn de Maaslandse ondernemers en dikke vriendinnen Dixie Kleijwegt en Thérèse Koene. Ze 'kuurden' als borstkankerpatiënten begin dit jaar samen op de dagbehandeling oncologie en de afdeling radiotherapie. Omdat ze met elkaar in hetzelfde schuitje zaten, ontstond een vriendschap voor het leven, en ook een uitdagend plan: geld inzamelen voor tv's en laptops. Dixie Kleijwegt: "Je brengt als oncologiepatiënt, die een chemobehandeling ondergaat, heel wat uurtjes op de dagbehandeling door. Als iemand je vergezelt, heb je afdeling, anders niet. Een boek lezen lukt vaak niet, het is namelijk lastig je te concentreren. En andere faciliteiten heeft het ziekenhuis niet omdat er simpelweg geen geld beschikbaar is." Daar moest verandering in komen dachten Dixie en Thérèse. Daarom hebben ze hebben een inzamelingsactie opgezet met als motto 'Geen nacht zo donker of 't wordt weer licht' die zijn weerga niet kent. Op 29 mei stond heel Maasland in het teken van Reinier de Graaf. Voor elke dorpsbewoner was er wel een activiteit, uiteraard met een prijskaartje. Denk aan onder meer wandel- en wielertochten, een loop, oldtimerritten van Maasland naar het ziekenhuis en weer terug, een rad van fortuin, wensballonnen, een barbecue en een feestavond. De opbrengst? Kijk daarvoor op www.rdgg.nl, want bij het ter perse gaan van dit blad was het bedrag nog niet bekend.

Thérèse Koene (l) en Dixie Kleijwegt (r) zijn vrienden voor het leven.

Familiekamer voor oncologiepatiënten

Met het doorknippen van een lint opende longpatiënt Rick Westein onlangs de nieuwe familiekamer van Oncologie. Door een sfeervolle inrichting en een muurschildering van kunstenaar Anja Eijgenraam is er op de afdeling een plek gecreëerd waar patiënten zich met familie en vrienden even kunnen terugtrekken voor wat privacy en rust. Dankzij de donatie van Rick van drieduizend euro is deze extra service mogelijk. Afgelopen zomer zamelde hij het geld in tijdens een driedaagse sponsortocht waarbij hij lopend en fietsend maar liefst 102 kilometer aflegde.

Lintje voor mammacare

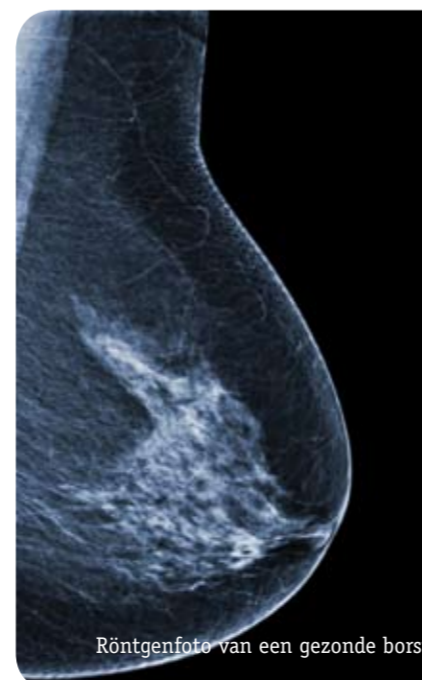
Reinier de Graaf heeft de organisatie van de borstkankerzorg tot in de puntjes geregeld. Dit blijkt uit een monitor van de Borstkankervereniging Nederland (BVN). Ons ziekenhuis voldoet aan alle achtien gestelde criteria, zoals de aanwezigheid van chirurgen die gespecialiseerd zijn in borstkankeroperaties en de mogelijkheid voor directe borstreconstructie. De BVN honoreert deze score met een 'roze lintje' op hun site www.borstkanker.nl. De Monitor Borstkankerzorg geeft onder andere een indicatie hoe deze zorg in ziekenhuizen is geregeld en wat de ervaringen van patiënten zijn.

Borstkankerdiagnostiek steeds beter

Radiologie is sinds kort uitgerust met de meest geavanceerde digitale mammograaf. "Hiermee is het mogelijk kwaadaardige borstafwijkingen al in een nog vroeger stadium te diagnosticeren," zegt radioloog Judith Reijnen. "Het apparaat brengt heel precies het borstklierweefsel in beeld. Zo zijn microverkalkingen in de melkkliegangen, die op een voorstadium of uiting van borstkanker kunnen duiden, nu beter waar te nemen. Ook is het beoordelen van mammografieën van jonge vrouwen makkelijker. Deze patiënten hebben relatief veel borstklierweefsel. Op een röntgenfoto ziet dit er als een wit vlak uit. De digitale techniek geeft door specifieke stralingsdosering meer details waardoor afwijkingen toch aan het licht kunnen komen. Bovendien biedt de nieuwe mammograaf vrouwen ook wat meer comfort tijdens het onderzoek. Het kantelen van de plaat verdeelt namelijk de druk op de borst."

Borstbipt preciezer

Als op het digitale mammogram een microverkalking zichtbaar is, kan dit voor de chirurg aanleiding zijn om de radioloog een stukje weefsel weg te laten nemen (bipt) om

Röntgenfoto van een gezonde borst

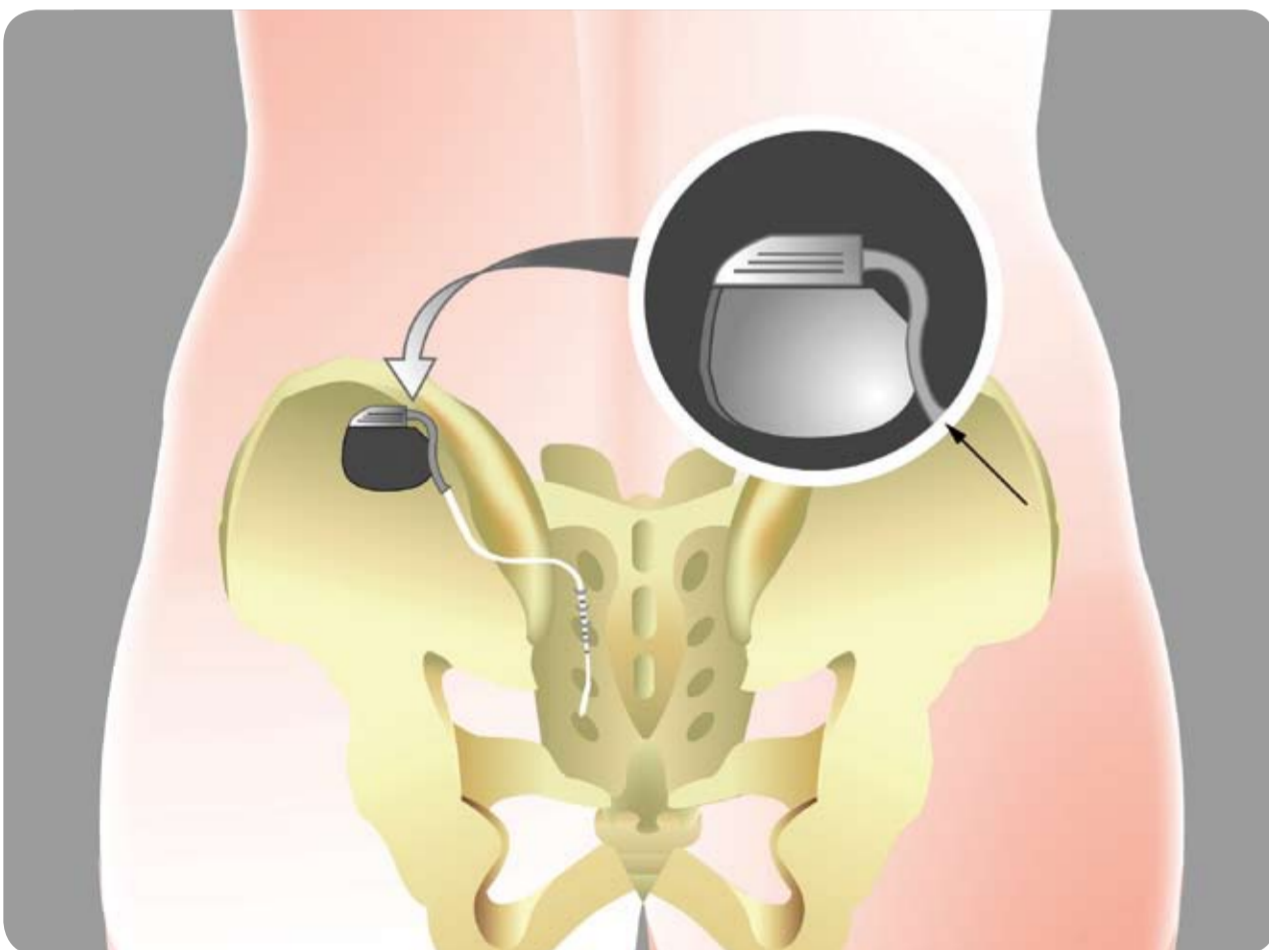
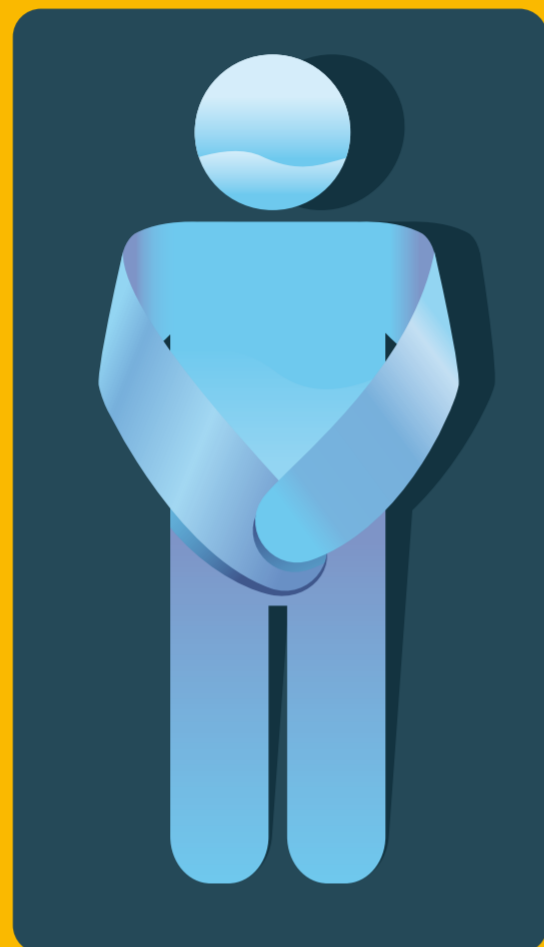

Incontinentie verleden tijd dankzij neuromodulatie

Op het gebied van incontinentie is Reinier de Graaf regionaal de expert. Als enige ziekenhuis bieden we alle behandelingen aan waaronder de baanbrekende sacrale neuromodulatie (zie kader). Uroloog Pieter Groenendijk: "Van de grote groep mensen die lijden aan incontinentie zoekt slecht 15 procent hulp. Schaamte staat de gang naar de huisarts vaak in de weg. De aandoening heeft grote invloed op het dagelijks leven. Niet meer de deur uit durven, kan uiteindelijk leiden tot een sociaal isolement. Dat is erg treurig, want er zijn goede behandelmethoden." "De huisarts schrijft bij klachten van een overactieve blaas meestal medicatie voor al dan niet in combinatie met bekkenfysiotherapie om de spieren rond de blaas en plasbuis te trainen," aldus de uroloog. "Over het al-

gemeen is het resultaat hiervan goed. Werkt dit niet, dan verwijst de huisarts door naar de uroloog die verschillende opties heeft. Een medicinale blaaspoeling kan eventuele beschadigingen in de blaaswand herstellen. Elektrische stimulatie van een zenuw in het onderbeen zorgt voor meer regie in het blaascontrolecentrum. Toediening van botuline toxine (botox) blaasinjecties verlamt de zenuwen en spieren zodat urine niet ongewenst naar buiten wordt gedrukt. Nadeel is dat de patiënt regelmatig terug moet komen voor herhaling." Neuromodulatie, een behandelingsmethode waarin Pieter zich heeft gespecialiseerd, verhelpt dit euvel. Uw huisarts kan u doorverwijzen. Kijk voor meer informatie op www.rdg.nl/urologie.

'Dat is erg treurig want er zijn goede behandelmethoden'

Pacemaker in bil

Een revolutionaire toepassing tegen incontinentie is sacrale neuromodulatie. Met dank aan de ondersteuning van de zorgverzekeraar past uroloog Pieter Groenendijk de behandeling in Reinier de Graaf toe. "Met neuromodulatie krijgt de patiënt een soort pacemaker in zijn bil die de spiercontractie reguleert. Operatief plaatsen we een elektrode ter hoogte van het heiligbeen (sacrum). Gedurende een testperiode van één tot twee weken draagt de patiënt een uitwendige pacemaker met zich mee die aan de draad is aangesloten. Als blijkt dat de klachten duidelijk verminderen, krijgt de patiënt tijdens een tweede operatie de definitieve pacemaker geïmplantéerd." Pas vijf jaar later is het batterijtje aan vervanging toe. Prettig bijeffect van neuromodulatie is dat het ontlastingsincontinentie, mocht een patiënt daar naast ongewild urineverlies last van hebben, vaak verhelpt. Pieter: "De patiënten zijn geweldig enthousiast. Het betekent voor hen een kentering in het leven. Ze kunnen de deur weer uit en aan het sociale verkeer deelnemen. Daar doe je het als arts uiteindelijk toch voor."

Pacemaker met elektrode ter hoogte van het sacrum (heiligbeen)

'Ik kan gewoon de deur weer uit'

"Zelf heb ik er nooit een geheim van gemaakt," vertelt Lenie Tuns. Twee jaar geleden kreeg zij last van ongewild urine- en ontlastingsverlies. "Persoonlijk ben ik altijd de deur uit blijven gaan, maar dat mensen erdoor in een sociaal isolement komen, kan ik mij goed voorstellen. Voordat je op stap gaat, moet je aan zoveel

denken. Kan ik makkelijk een toilet vinden, heb ik voldoende verband en schoon ondergoed bij me? Ondertussen heb ik iedere wc van elke winkel in onze regio van binnen gezien," lacht ze. "Via Reiniers urogynspreekuur belandde ik bij dr. Groenendijk die bij mij de pacemaker heeft geplaatst. Vier dagen na de ingreep kreeg

ik weer de controle om zelf te kunnen beslissen naar het toilet te gaan. Uit pure blijdschap heb ik iedereen die ik kende opgebeld. Nu kan ik onbezorgd, zonder het altijd treffen van verzorgersmaatregelen en het op je hoede zijn, gasten thuis ontvangen en zoals ieder mens de deur weer uitgaan."

Intentieverklaring nieuwbouw ondertekend

Bestuursvoorzitter Jaap van den Heuvel en toenmalig wethouder Dick Rensen van de Gemeente Delft hebben een intentieverklaring voor de nieuwbouw ondertekend. "Grote winst hiervan is," vertelt Rensen, "dat we nu met elkaar gaan zorgen voor snelle realisatie van een nieuw ziekenhuis. Het is een hele goede zaak dat Reinier de Graaf in Delft blijft." Jaap: "Ik ben blij met de ondertekening van dit document. Hulp van de gemeente is belangrijk om onze nieuwbouw voortvarend te realiseren." Reinier de Graaf en de gemeente slaan de handen ineen bij de besluitvor-

ming over onder meer passende parkeervoorzieningen voor het ziekenhuis, nieuwe woningen en een goede verkeersafwikkeling van het ziekenhuisterrein tijdens en na de bouw. Het structuurplan, of 'voetafdruk' van het nieuwe ziekenhuis op de huidige locatie, is eind 2009 officieel vastgesteld. Als Reinier de Graaf van het Rijk snel groen licht krijgt voor de financiering en voldaan is aan alle (bouw)voorwaarden, kan de bouw van een nieuw Reinier de Graaf halverwege 2011 beginnen.

Gespecialiseerd vervoer

Een patiënt van de Intensive Care moet voor zijn behandeling overgeplaatst worden, bijvoorbeeld naar een academisch centrum. Met een reguliere ambulance kan dat, onder andere door een gebrek aan expertise, niet. De MICU (mobile intensive care unit), bemand door intensivisten van het Reinier de Graaf en hun Rotterdamse collega's uit het Erasmus Medisch Centrum, Sint Franciscus Gasthuis en het Maasstad ziekenhuis, biedt uitkomst. In de MICU - gehuust in een kleine vrachtwagen - is plaats voor een ziekenhuisbed plus alle benodigde apparatuur, zoals een beademingsmachine, infuuspompen en controlemonitoren. Doordat de intensivist en een IC-verpleegkundige tijdens het vervoer de behandeling kunnen continueren, is de patiëntveiligheid sterk verbeterd.

MICU met chauffeur

Dikke voldoende voor deskundigheid

Onze klinische patiënten zijn dik tevreden over de deskundigheid van artsen en verpleegkundigen, de gastvrijheid op de verpleegafdeling, à la carte eten, en de vriendelijkheid van Assists en schoonmaakmedewerkers. Onderzoek over het laatste kwartaal van 2009 toont aan dat Voorburg rapportcijfer 8 scoort en Delft een 7,7. Een vijfde van de respondenten gaf zelfs een negen of tien. Volgens 29 van de 691 deelnemers aan het patiënttevredenheidsonderzoek scoort ons ziekenhuis onvoldoende. Aandachtspunten zijn de nazorg, informatieoverdracht tussen zorgverleners en het schoonhouden van de kamers en het sanitair.

Opvallend is verder dat veel patiënten als opmerking toevoegden dat ze graag een nieuw ziekenhuis willen en dat Reinier in Delft moet blijven. Bijna 30 procent van de aangeschreven patiënten deed mee met de enquête, een toename van 5 procent. Het is de tweede keer dat Reinier de Graaf volgens een online module van de Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen (NVZ) de tevredenheid van patiënten meet. Alle afdelingen hebben een rapportage ontvangen van hun resultaten. Zowel ziekenhuisbreed als op afdelingsniveau zullen de komende tijd verbeteracties worden opgezet.

* Implantatie MRI-veilige pacemaker

Als eerste ziekenhuis in de regio heeft Reinier de Graaf een MRI-veilige pacemaker bij een patiënt geïmplantéerd. Cardioloog Stefan Monnik: "Deze nieuwste digitale technologie is een uitkomst voor hartpatiënten met een ritmeoornis. Zij kunnen nu volkomen veilig een MRI-onderzoek ondergaan. Dit type pacemaker is namelijk immuun voor het magnetische energieveld van de MRI." Tot voor kort was het onmogelijk om met een MRI het hele lichaam van hartpatiënten met een pacemaker te scannen. De kans dat de sterke magnetische energievelden van het apparaat de pacemaker verstoren, doen uitvallen of oververhitting van de draden die naar het hart leiden veroorzaakt, is te groot. Als het hartritme ontregeld is of het hart onvoldoende pompfunctie heeft, kan een pacemaker uitkomst bieden. Dit kleine metalen doosje, met een batterij en een chip, geeft via draden elektrische impulsen af zodat het hart in het juiste ritme blijft of beter pompt. Jaarlijks krijgen 5000 mensen in Nederland voor de eerste keer een pacemaker.

* Dialyseafdeling dichterbij patiënten

Bij Reinier de Graaf hebben dialysepatiënten tegenwoordig een eigen ingang vlakbij de afdeling. De afstand van auto tot dialysetoel is minimaal. Dat is een uitkomst voor deze patiënten die vaak slecht ter been zijn en diverse malen per week in het ziekenhuis behandeld moeten worden. Reinier de Graaf's dialysepatiënt van het eerste uur, mevrouw Besten, verrichtte de feestelijke openingshandeling. De nieuwe ingang bevindt zich in de Delftse locatie op de hoek van de Apothekersweg aan de achterzijde van het B-gebouw.

* Bloedprikken op zaterdag

Op de Delftse locatie was het al langere tijd mogelijk om op zaterdag bloed te laten prikken. Patiënten kunnen nu ook op onze locaties in Den Haag-Ypenburg ('de Reef') en Voorburg terecht van 8.30 tot 10.30 uur.

Medici van Reinier de Graaf poseren vlak voor de start

Rennen voor het goede doel

Een aantal liep de halve marathon, anderen de 10 of de 5. In totaal renden 43 medisch specialisten en arts-assistenten van Reinier de Graaf maar liefst 584 kilometer voor het goede doel. De opbrengst 14.653 euro ging naar 'Right to Play'. Deze stichting waarvan de Nederlandse schaatser Bart Veldkamp ambassadeur is, heeft als doel om sport en spel toegankelijk te maken voor kinderen in 's werelds meest achtergestelde gebieden. Initiatiefnemers van deze actie en tevens teamcaptains zijn traumachirurg Maarten van der Elst en KNO-arts Dick Kooper: "Rennen voor het goede doel een mooiere link met ons vakgebied is er niet. Sporten is gezond. Het draagt bij aan een goede fysieke gesteldheid en een gezond gewicht. Verder helpt het om mentaal in balans te blijven. En niet onbelangrijk, sport verbindt en verbreedert." Decor voor de sportieve prestaties van de medici van Reinier de Graaf was de Haagse CPC en de Delftse Golden Tenloop.